

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

หน่วยในการวิเคราะห์

หน่วยในการวิเคราะห์เป็นระดับบุคคล ได้แก่ ข้าราชการเกษียณอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดปัตตานี ทั้งหมด 12 อำเภอ

ประชากร

ประชากรได้แก่ ข้าราชการเกษียณอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ. 2529-2545 จำนวน 220 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี, 2545 : 7)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยข้าราชการเกษียณอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดปัตตานี จำนวน 142 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีหากลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 727-729 อ้างถึงใน สุรพล กระแสรัตน์, 2544 : 36) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทนขนาดของประชากร
 e แทนความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} n &= \frac{220}{1 + 220(.05)^2} \\ &= 142 \end{aligned}$$

2. สัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนของจำนวนผู้เกษียณอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2531 อ้างถึงใน สุรพล กระแสรัตน์, 2544 : 36)

$$\frac{n}{N} = \frac{n_1}{N_1} = \frac{n_2}{N_2} = \frac{n_3}{N_3} = \frac{n_i}{N_j}$$

เมื่อ	n	แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทนจำนวนผู้เกษียณอายุราชการที่เป็นสมาชิกผู้สูงอายุทั้งหมด
	n_i	แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่างในอำเภอที่ I ($I = 1,2,3,\dots$)
	N_j	แทนประชากรของกลุ่มที่ j ($j = 1,2,3,\dots$)
และ	$n = n_1 + n_2 + n_3 + \dots + n_j$	
	$N = N_1 + N_2 + N_3 + \dots + N_j$	

วิธีคิดเพื่อหาสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอเป็นอัตราส่วนดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร} \quad \frac{n}{N} &= \frac{142}{220} \\ &= 0.65 \end{aligned}$$

จากวิธีข้างต้น จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการศึกษา จำนวน 142 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ

อำเภอ	จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
เมือง	87	56
โคกโพธิ์	30	20
ยะหริ่ง	20	13
หนองจิก	20	13
มายอ	5	3
ยะรัง	15	10
สายบุรี	30	20
ปะนาเระ	5	3
กะพ้อ	2	1
ทุ่งยางแดง	2	1
แม่ลาน	2	1
ไม้แก่น	2	1
รวม	220	142

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามและแบบบันทึกการตรวจร่างกายร่วมกับการสังเกต แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว สถานภาพในครอบครัว รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณ และระยะเวลาหลังเกษียณ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการ 4 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการเป็นสมาชิกในสังคม และความต้องการยอมรับของสังคม โดยแบบสอบถามนี้แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบ 2 คำตอบ คือ ต้องการ มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน และไม่ต้องการมีค่าเท่ากับ 0 คะแนน

การแบ่งระดับความต้องการแบ่งเป็น 2 ระดับ ตามความต้องการของ Maslow และนำมาแบ่งช่วง และนำมาแบ่งช่วงคะแนนตามหลักสถิติ โดยใช้ค่ากึ่งกลางของคะแนนเต็ม (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย , 2535 อ้างถึงใน ประภาศรี มานิตย์, 2542 : 42) ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ หมายถึง ไม่ต้องการ

คะแนนเท่ากับหรือมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ หมายถึง ต้องการ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการปรับตัวของผู้เกษียณทางด้านสรีรวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึงพระหว่างกันของ Roy และ ประกาศรี มานิตย์ (2542 : 41-42) แบ่งเป็น 2 หมวด คือ

หมวดที่ 1 แบบประเมินการปรับตัวของผู้เกษียณด้านสรีรวิทยา ประเมินโดยการตรวจร่างกายกับการสังเกต คือ ตรวจชีพจร การหายใจ การวัดความดันโลหิต การวัดดัชนีมวลน้ำหนัก (BMI) การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและข้อ และอุณหภูมิร่างกายทางปาก รวมทั้งหมด 6 ข้อ ข้อมูลที่ได้จะแปลผลโดยการเปรียบเทียบกับค่าปกติ ตามการเปลี่ยนแปลงปกติของผู้สูงอายุ ถ้ามีค่าปกติมีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน หากมีความผิดปกติจากการเปลี่ยนแปลงตามปกติของผู้สูงอายุโดยมีคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน นำมาแบ่งช่วงคะแนนตามหลักสถิติ โดยใช้ค่ากึ่งกลางของคะแนนเต็ม (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2535 อ้างถึงใน ประกาศรี มานิตย์, 2542 : 42) ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ หมายถึง ไม่สามารถปรับตัวด้านสรีระวิทยาได้

คะแนนเท่ากับหรือมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ หมายถึง สามารถปรับตัวด้านสรีระวิทยาได้เป็นอย่างดี

หมวดที่ 2 แบบสอบถามการปรับตัวของผู้เกษียณจำนวน 54 ข้อ แบ่งเป็นการปรับตัวด้านสรีรวิทยา 16 ข้อ ด้านอัตมโนทัศน์ 24 ข้อ ด้านบทบาทหน้าที่ 11 ข้อ และด้านการพึงพระหว่างกัน 10 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน โดยแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบ 2 คำตอบ คือ ใช่ หรือ ไม่ใช่ คำถามจะมีทั้งด้านบวก และด้านลบ คำถามด้านบวก คำตอบ ใช่ มีค่า 1 คะแนน ไม่ใช่ มีค่าเท่ากับ 0 คะแนน ส่วนคำถามด้านลบ คำตอบ ใช่ มีค่า 0 คะแนน ไม่ใช่ มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน การแบ่งคะแนน (รุติมาน แก้วขาว, 2539 : 44) การปรับตัวรายด้าน คือ การปรับตัวทั้ง 4 ด้าน แบ่งระดับการให้คะแนนเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนนที่ได้ร้อยละ 0 - 34 หมายถึง การปรับตัวได้น้อย

คะแนนที่ได้ร้อยละ 35 - 67 หมายถึง การปรับตัวได้ปานกลาง

คะแนนที่ได้ร้อยละ 68 - 100 หมายถึง การปรับตัวได้มาก

2. เครื่องวัดทางด้านสรีรวิทยา

ประกอบด้วย เครื่องวัดความดันโลหิต หูฟัง เทอร์โมมิเตอร์ เครื่องชั่งน้ำหนัก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เนื่องจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแบบสอบถามที่รู้ดีมานาน แก้วขาว (2539) สร้างขึ้นและได้นำไปหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงไม่ได้นำแบบสอบถามไปหาความตรงของเครื่องมืออีก ส่วนเครื่องมือวัดทางด้านสรีรวิทยา นำไปหาความตรงโดยนำไปตรวจสอบและปรับค่าให้ตรงตามมาตรฐานได้แก่ เครื่องวัดความดันโลหิต หูฟัง เทอร์โมมิเตอร์ สายวัด นำไปหาความตรง โดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชาชนผู้สูงอายุที่เกษียณราชการที่มาใช้บริการ ตรวจสอบสุขภาพในโรงพยาบาลปัตตานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยนำมาประเมินความต้องการ ด้านการปรับตัว ไปหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต (interrater reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 จึงนำมาใช้ ส่วนเครื่องมือวัดด้านสรีรวิทยาไม่จำเป็นต้องนำมาหาความเที่ยงอีก เพราะเมื่อมีความตรงแล้วย่อมมีความเที่ยงด้วย (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2535) แต่ทั้งนี้ได้มีการหาความเชื่อมั่น โดยการตรวจสอบเครื่องมือทุกครั้งก่อนการใช้งาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการตรวจร่างกายกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การซักถามและการใช้แบบสอบถาม มีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยคัดเลือกตัวอย่าง คือ ช่างราชการเกษียณอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในแต่ละอำเภอตามจำนวนที่กำหนดไว้ จำนวน 142 คน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ชุด แต่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนเพียงจำนวน 139 ชุด ซึ่งนำมาใช้ในการวิเคราะห์สำหรับการศึกษานี้
2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการวิจัย
3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ความต้องการทั้ง 4 ด้าน โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ
4. วิเคราะห์การปรับตัวแต่ละด้าน โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสัดส่วนการปรับตัวในละด้าน โดยใช้การทดสอบ ค่าสัดส่วน
ค่า Pearson Chi-Square (χ^2)
5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่า Pearson Chi-Square (χ^2)